

Sygn. akt I C 2171/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Modrzyński

Ławnicy : -----

Protokolant: : st. sekr. sądowy Monika Falkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2014 r. w Toruniu

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko J. B.

o zachówek

1. Zasądza od pozwanego J. B. na rzecz powoda P. K. kwotę 119.230zł (sto dziewiętnaście tysięcy dwieście trzydzieści złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego J. B. na rzecz powoda P. K. kwotę 9.579zł (dziewięć tysięcy pięćset siedemdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 3.617zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

IC 2171/13

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Toruniu wpłynął pozew P. K. przeciwko J. B. o zapłatę kwoty 119.230,00 zł. W uzasadnieniu swego pozwu powód wskazał, iż jest synem J. K., który zmarł 4 grudnia 2010 roku w T.. Powód jest jedynym spadkobiercą ustawowym J. K.. Postanowieniem z 30 października 2012 roku Sąd Rejonowy w Toruniu stwierdził, że spadek po J. K., który zmarł 4 grudnia 2010 roku w T. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 5 marca 2004 roku otwartego i ogłoszonego przez przed Sądem Rejonowym w T. w dniu 18 maja 2012 roku w sprawie XI Ns 337/12 nabył siostrzeniec J. B. w całości. Jednocześnie spadkodawca obciążył spadkobiercę zapisami polegającymi na nieodpłatnym przeniesieniu na rzecz siostry J. D., spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w T., przy ulica (...) oraz wypłaceniu powodowi kwot znajdujących się w chwili otwarcia spadku na książeczkach oszczędnościowych w (...) S.A. Pismem z dnia 28 lutego 2013 roku pozwany J. B. został wezwany do wykonania zapisu na rzecz powoda wynikającego z testamentu J. K.. W dniu 15 maja 2013 roku J. B. wypłacił powodowi kwotę 767 zł znajdującą się na książeczce oszczędnościowej należącej do spadkodawcy. Zgodnie z treścią art. 911 k.c. powodowi przysługuje roszczenie o zachówek wynoszący połowę udziału spadku. Gdyby spadkodawca w niniejszej sprawie nie sporządził testamentu cały spadek przypadłby jego synowi jako spadkobiercy ustawowemu. W skład spadku po janie K. wchodzi: prawo własności lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w T. dla którego prowadzona jest Księga Wieczysta KW nr (...) o wartości 120.000 zł oraz udział wynoszący 3/4 części w prawie własności nieruchomości rolnej położonej w M. gmina C., dla której w Sądzie Rejonowym w G. prowadzona jest Księga Wieczysta KW nr (...)

o powierzchni 9,0100 ha o wartości 120.000 zł. Powód otrzymał tytułem zapisu 767 zł i w tej sytuacji żądanie zapłaty kwoty 119 230 zł jako należnego zachowku uznać należy za usprawiedliwione.

W odpowiedzi na pozew J. B. uznał powództwo do kwoty 60.000,00 zł i wniósł o oddalenie powództwa w pozostałej części. Domagał się także zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu oraz wg zestawienia, które zostanie przedłożone na rozprawie. W uzasadnieniu swego stanowiska wskazał, iż dziedziczenie J. B. po J. K. jest okolicznością niesporną w niniejszej sprawie. Pełnomocnik pozwanego przyznał, iż w skład spadku po J. K. wchodzi udział we własności nieruchomości położonej w M. gmina C., dla której w Sądzie Rejonowym w B. Wydział Zamiejscowy w Golubiu-Dobrzyniu prowadzona jest Księga Wieczysta KW (...) o wartości 120.000 zł. W ocenie pełnomocnika pozwanego przy obliczaniu zachowku nie można uwzględniać zapisu lokalu mieszkalnego jako zapisu zwykłego, stąd należny powodowi zachówek wynosi 60.000 zł, a nie 120.000 zł.

Sąd ustalił, co następuje:

Spadkodawca J. K. zmarł 4 grudnia 2010 roku w T. i przed śmiercią na stałe zamieszkiwał w T., przy ulicy (...). J. K. w chwili śmierci był rozwiedziony i miał jednego syna P. K..

Dowód: okoliczność niesporna, zapewnienie spadkowe złożone w SR w T. w sprawie XI Ns 1666/12 k- 24

W dniu 5 marca 2004 roku, przed notariuszem I. L. J. K. sporządził testament, w którym oświadczył, że do całości spadku powołuje swojego siostrzeńca J. B., syna W. i E., którego obciąża zapisami: polegającymi na przeniesieniu nieodpłatnie na rzecz J. D., córki S. i H. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, położonego w T. przy ulicy (...) oraz na wypłaceniu synowi spadkodawcy P. K. synowi J. i G. kwot znajdujących się w chwili otwarcia spadku na książeczce oszczędnościowej w (...) II Oddział w T. nr (...) oraz na książeczce oszczędnościowej na wkłady terminowe w (...) SA II Oddział w T. nr (...).

Dowód: okoliczność niesporna, testament J. K. k 18 akt XI Ns 1666/12

Postanowieniem z dnia 30 października 2012 roku Sąd Rejonowy w T. stwierdził, że spadek po J. K., który zmarł 4 grudnia 2010 roku w T. i ostatnio stałe zamieszkiwał w T. na podstawie testamentu notarialnego z 5 marca 2004 roku otwartego i ogłoszonego przed Sądem Rejonowym w T. 18 maja 2012 roku w sprawie XI Ns 337/12 nabył siostrzeniec J. B. w całości.

Dowód: okoliczność niesporna, postanowienie SR w T. k – 26 akt XI Ns 1666/12

W skład spadku po zmarłym w J. K. wchodzi wyłącznie:

- własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, położone w T. przy ulicy (...), dla którego w Sądzie Rejonowym w T. prowadzona jest Księga Wieczysta KW nr (...) o wartości 120.000 zł,
- oraz udział wynoszący 3/4 części w prawie własności nieruchomości rolnej, położonej w M. gmina C., dla której w Sądzie Rejonowym w B. Wydział Zamiejscowy w G. prowadzona jest księga wieczysta KW (...) o powierzchni 9,0100 ha o wartości 120.000 zł.
- Kwota 767 zł znajdująca się na wskazanych w testamencie książeczkach oszczędnościowych w (...) S.A. w W. II Oddział w T..

Dowód: okoliczność niesporna, odpisy KW k-17 i n.

Na wezwanie powoda z dnia 28 lutego 2013 roku pozwany J. B. wykonał zapis, wynikający z testamentu J. K., na jego rzecz i w tym celu w dniu 15 maja 2013 roku J. B. wypłacił powodowi kwotę 767 zł znajdującą się na książeczkach oszczędnościowych należących wcześniej do spadkodawcy.

Dowód: okoliczność niesporna

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o złożone do akt sprawy dokumenty, w szczególności odpisy ksiąg wieczystych, dokumenty stwierdzające nabycie spadku znajdujące się w aktach Sądu Rejonowego w T. w sprawie XI Ns 1666/12 oraz zgodne oświadczenia obu stron postępowania. Sąd uznał złożone do akt dokumenty za w pełni wiarygodne. Żaden z dokumentów nie był kwestionowany przez strony postępowania. Co do zasady stan faktyczny niniejszej sprawy był bezsporny między stronami.

W niniejszej sprawie strony zgodnie wskazały skład spadku jak i wartość poszczególnych składników majątkowych wchodzących do spadku. Spór między stronami dotyczył wykładni art. 993 k.c. i zasad obliczania należnego powodowi zachowku. W ocenie powoda przy obliczaniu zachowku konieczne jest uwzględnienie jako podstawy obliczenia zachowku także zapisów zwykłych ujętych w testamencie. W tej sytuacji powód miałby prawo do żądania połowy wartości mieszkania położonego w T. jak i połowy wartości udziału w nieruchomości położonej w M. gmina C.. Po odliczeniu wypłaconego mu zapisu (767 zł) do zapłaty pozostała by kwota 119.230 zł tytułem należnego zachowku.

Zdaniem pozwanego art. 993 k.c. nie pozwala na uwzględnienie przy obliczaniu zachowku, zapisu zwykłego. W tej sytuacji przy obliczaniu zachowku można byłoby uwzględnić wyłącznie udział w nieruchomości położonej w M. gmina C.. Wartości nieruchomości strony ustaliły zgodnie na kwotę 120 000 zł i w tej sytuacji podstawą ustalenia zachowku byłby wyłącznie udział w tej nieruchomości. Należny powodowi zachówek wynosiłby 60 000 zł.

Zgodnie z art. 993 k.c. przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów poniższych, darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Powyższy przepis w chwili sporządzania testamentu przez J. K. i jego śmierci brzmiał: Przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów poniższych, darowizny uczynione przez spadkodawcę. Ustalenie substratu zachowku jest operacją czysto rachunkową, od wartości aktywów odlicza się długi spadkowe. Artykuł 993 k.c. nakazuje jednak uwzględniać, przy ustalaniu czystej wartości spadku, uczynione przez spadkodawcę zapisy i polecenia. Stąd też wartość zapisów i poleceń stanowi podstawę do obliczenia zachowku, nie odejmuje się ich od wartości aktywów, mimo że są długami spadkowymi (tak Komentarz do Kodeksu Cywilnego pod red. E. Niezbeckiej, A. Kidyba uwagi do art. 993 k.c., LEX 2011). Podobny pogląd wyraziła E. Skowrońska w Komentarzu do Kodeksu Cywilnego, Księga Czwarta. Spadki (wydawnictwo Prawnicze Warszawa 1995, uwagi do art. 993 k.c.) wskazując, iż ustawa wyraźnie określa, iż przy ustalaniu wartości stanu czynnego spadku nie odejmuje się wartości zapisów i poleceń, mimo, iż stanowią one długi spadkowe. Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę w pełni akceptuje powyższy pogląd. W tej sytuacji wartość stanu czynnego spadku ustalona powinna zostać przy uwzględnieniu zapisów- także zapisu własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ul. (...) o wartości 120.000 zł. Łączna wartość strony czynnej spadku po J. K. wynosi 240.767 zł. Pozwany wykonując zapis na rzecz powoda wypłacił mu 767 zł. Do ustalenia wysokości należnego zachowku pozostała kwota 240.000 zł. Zgodnie z art. 991 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byłiby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Powód – P. K. jest jedynym spadkobiercą ustawowym zmarłego J. K.. W tej sytuacji ma on prawo do zachowku wynoszącego 1/2 ustalonej wartości stanu czynnego spadku.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd zgodnie z powołanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczone w myśl art. 98 k.p.c. W ocenie Sądu pozwany jako strona przegrywająca ma obowiązek zwrócenia powodowi kosztów postępowania, w tym również kosztów wynagrodzenia pełnomocnika. W niniejszej sprawie sporna między stronami była zasada w oparciu, o którą powinna zostać ustalona strona czynna spadku stanowiąca podstawę ustalenia należnego zachowku. Sąd nie podzielił poglądu pozwanego i uznał go za stronę przegrywającą sprawę w całości. Na koszty postępowania składają się: opłata od pozwu 5.962,00 zł i wynagrodzenie pełnomocnika powoda w kwocie 3.617,00 zł ustalone zgodnie z §6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie

opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013.490 tekst jednolity).